

Sygn. akt III AUa 1124/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 grudnia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Alicja Podlewska

Sędziowie: SA Lucyna Ramlo

SA Michał Bober

po rozpoznaniu w dniu 2 grudnia 2020 r. w Gdańsku

na posiedzeniu niejawnym

sprawy Ł. K.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o ubezpieczenie społeczne rolników

na skutek apelacji Ł. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 16 lipca 2019 r. sygn. akt VI U 2432/18

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 2 i poprzedzającą go decyzję w ten sposób, że stwierdza, iż Ł. K. podlega ubezpieczeniom społecznym rolników od dnia 1 lutego 2017 r.;

II. zasądza od Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego na rzecz Ł. K. kwotę 30 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Lucyna Ramlo SSA Alicja Podlewska SSA Michał Bober

Sygn. akt III AUa 1124/19

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18.10.2018 r. pozwany Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, na podstawie art. 6 ust 1 i art. 3a ustawy z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. – dalej też „usr”) stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników Ł. K. od 1.01.2015 r. Pozwany stwierdził, że ubezpieczony od tej daty nie prowadził działalności rolniczej – nie figuruje jako podatnik podatku rolnego, jako producent rolny uprawniony do dopłat z ARiMR, nie przebywa na terenie gospodarstwa.

Ł. K. w odwołaniu od powyższej decyzji domagał się jej zmiany i stwierdzenia, że podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników od 01.01.2015 r.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 16.07.2019 r. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy w sprawie sygn. Akt VI U 2432/18 zmienił decyzję pozwanego i ustalił, że Ł. K. podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników w okresie od 1.01.2015 r. do 31.01.2017 r. (pkt 1); oddalił odwołanie w pozostałym zakresie (pkt 2).

Swoje rozstrzygnięcie Sąd I instancji oparł o następujące ustalenia faktyczne i rozważania. Ubezpieczony Ł. K. był właścicielem gospodarstwa rolnego o powierzchni 41,16 ha przeliczeniowego na terenie gminy (...) w W. od 17.12.2004 r. i z tego tytułu podlegał ubezpieczeniom społecznym rolników. Ubezpieczony wraz z matką R. K. zawarli w dniu 2.10.2008 r. umowę pożyczki ze (...) z siedzibą we W. (1). Umowa przeniesienia własności nieruchomości stanowiła zabezpieczenie spłaty pożyczki z obowiązkiem zwrotnego przeniesienia własności nieruchomości przez (...) w razie niewywiązania się przez odwołującego z warunków umowy. W skład nieruchomości objętych umową weszły wszystkie grunty rolne stanowiące własność ubezpieczonego. Zgodnie z § 8 umowy strony postanowiły, że do czasu wygaśnięcia zobowiązania zwrotnego przeniesienia nieruchomości ubezpieczony oraz jego rodzice są uprawnieni do korzystania z nieruchomości, pobierania pożytków i ponoszenia ciężarów. Ubezpieczony zamieszkuje na terenie gospodarstwa rolnego nieprzerwanie od urodzenia wraz z matką i dwiema siostrami. Po zawarciu umowy nadal zamieszkiwał na terenie gospodarstwa i prowadził uprawy, czyli prowadził zasiewy zbóż, hodował bydło (ok. 30 sztuk). Prace polowe wykonywał przy pomocy ciągnika i pomocy siostry A. K. oraz matki. Matka ubezpieczonego jest właścicielem swojej części gruntów rolnych, które także objęte były umową przeniesienia własności nieruchomości. Ubezpieczony nie wywiązał się z umowy pożyczki dlatego wierzyciel uruchomił w stosunku do niego postępowanie egzekucyjne. W lutym 2017r. ubezpieczony wraz z matką R. K. założył spółkę o nazwie (...) sp. z o.o. W W. po to by uniknąć płacenia długu z tytułu pożyczki i mieć możliwość prowadzenia gospodarstwa. Ubezpieczony wraz z matką jest udziałowcem spółki. Głównym przedmiotem działalności spółki jest transport drogowy towarów, ale spółka prowadzi także działalność usługową rolniczą. Spółka zatrudniała kierowców od października 2017r. do przewożenia przesyłek, ponieważ ubezpieczony w ramach spółki był podwykonawcą firmy kurierskiej (...). Ubezpieczony osobiście także incydentalnie wykonywał przewozy w ramach zastępstwa a od momentu powstania spółki początkowo samodzielnie prowadził transport, bowiem brak jest dowodu, że ktoś inny pracował w spółce. Wszystkie materiały siewne i rolne kupowane były w momencie powstania spółki na nią. Ubezpieczony zobowiązany był do płacenia podatku od nieruchomości i podatku rolnego pomimo tego, że nie był właścicielem gruntów rolnych od momentu przeniesienia własności nieruchomości. Zapłacił podatki za 2015 r. i kolejne lata syndykowi (...) w upadłości, który z kolei wcześniej dokonywał wpłat do kasy Urzędu Miasta K.. Natomiast beneficjentem dopłat rolnych jest (...) sp. z o.o. od momentu swego powstania.

Sąd Okręgowy wyjaśnił, że stan faktyczny ustalił w oparciu o dowody zgromadzone w toku postępowań administracyjnego i sądowego, w tym w oparciu o wiarygodne w jego ocenie zeznania świadków oraz zeznania ubezpieczonego, którym dał wiarę w części tj. w zakresie, w którym znalazły one potwierdzenie w dokumentach.

Sąd I instancji ustalił, że ubezpieczony prowadził działalność rolniczą w okresie od stycznia 2015 r. do końca stycznia 2017 r. na gruntach, które nie stanowiły jego własności. Ubezpieczony posiadał ciągnik przy pomocy którego uprawiał pole i posiadał hodowlę bydła. Sąd podkreślił, że warunkiem podlegania ubezpieczeniom społecznym rolników jest nie tyle bycie właścicielem gruntów rolnych o powierzchni powyżej 1 ha, co użytkowanie posiadanych gruntów, co wynika z bogatego orzecznictwa sądowego i z treści art.6 p.1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, który formułuje definicję rolnika. W myśl powyższego przepisu ilekroć w ustawie jest mowa o rolniku - rozumie się pełnoletnią osobę fizyczną, zamieszkujejącą i prowadzącą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, osobiście i na własny rachunek, działalność rolniczą w pozostającym w jej posiadaniu gospodarstwie rolnym, w tym również w ramach grupy producentów rolnych, a także osobę, która przeznaczyła grunty prowadzonego przez siebie gospodarstwa rolnego do zalesienia. Pojęcie „rolnik” obejmuje posiadaczy gospodarstw rolnych (tj. właścicieli i dzierżawców), którzy prowadzą to gospodarstwo osobiście i na własny rachunek, co oznacza przede wszystkim ponoszenie przez daną osobę ryzyka gospodarczego. Z kolei w myśl art. 7.ust 1 .ustawy ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu podlega z mocy ustawy rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny. Kwestię podlegania ubezpieczeniom emerytalno-rentowym wprost reguluje art. 16 ust.1 usr przewidując, że ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu podlega

z mocy ustawy rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny. Sąd zaznaczył, że osobiste prowadzenie gospodarstwa rolnego nie oznacza osobistego prowadzenia prac rolnych. Może polegać tylko na organizowaniu produkcji w tym gospodarstwie. Osoba ubezpieczona jako rolnik nie musi też mieszkać na terenie tego gospodarstwa, nie może jednak podlegać obowiązkowi ubezpieczenia z innego tytułu (komentarz K. Jankowska, Inetta Jędrasik-Jankowska). Warunkiem posiadania statusu rolnika nie jest zatem uprawnienie do dopłat bezpośrednich czy nawet płacenie podatku rolnego, czy od nieruchomości, lecz jedynie faktyczne prowadzenie działalności rolniczej samodzielnie lub przy pomocy rodziny, które to kryterium w pełni spełniał ubezpieczony do pewnego momentu. Ponoszenie danin publicznych ma znaczenia posiłkowe przy ustalaniu podlegania ubezpieczeniom społecznym. Ubezpieczony był zobowiązany do opłacania podatku rolnego i podatku od nieruchomości o czym świadczy prawomocny wyrok sądu. Opłaty te co prawda ponosiła zgodnie z umową (...) z siedzibą we W. (1), to jednak następnie ubezpieczony był zobowiązany do zwrotu opłat na rzecz pożyczkodawcy.

W ocenie Sądu Okręgowego granicę prowadzenia przez ubezpieczonego działalności rolniczej w sensie wyłącznego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników stanowił moment założenia spółki i prowadzenia działalności rolniczej w ramach (...) sp. z o.o. w W.. Od chwili założenia spółki ubezpieczony dokonywał zakupu materiałów rolniczych czy sprzętu na spółkę, także spółka otrzymywała dopłaty bezpośrednie. Najistotniejsze jednak jest zdaniem Sądu, że ubezpieczony nie mógł nadal podlegać ubezpieczeniu społecznemu rolników skoro kontynuował działalność rolniczą w ramach spółki. Przepisy ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie przewidują możliwości podlegania ubezpieczeniu społecznemu spółki z o.o. Taka możliwość dotyczy wyłącznie osób fizycznych. Mając na uwadze powyższe okoliczności, Sąd Okręgowy w punkcie 1 wyroku dokonał zmiany decyzji częściowo za okres od dnia 1 stycznia 2015r. do dnia 31 stycznia 2017r. na mocy art. 477¹⁴ § 2 kpc, a w punkcie 2 wyroku oddalił odwołanie za okres po dniu 1 lutego 2017r. zgodnie z art. 477¹⁴ § 1 kpc.

Apelację od powyższego wyroku wniósł Ł. K. zaskarżając go w części tj. w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 2. Domagał się jego zmiany i ustalenia, że podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników także po styczniu 2017 r.

W uzasadnieniu apelujący podał, że Sąd I instancji słusznie stwierdził, że warunkiem posiadania statusu rolnika nie jest uprawnienie do dopłat bezpośrednich, czy nawet płacenie podatku rolnego czy od nieruchomości, lecz jedynie faktyczne prowadzenie działalności rolniczej samodzielnie lub przy pomocy rodziny, które to kryterium Ł. K. jako ubezpieczony spełniał. Jednakże, w ocenie apelującego, Sąd Okręgowy niesłusznie ocenił, że kryterium podlegania ubezpieczeniu społecznemu ustało w chwili założenia przez Ł. K. i R. K. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością tj. od dnia 1.02.2017 r. Spółka z o.o. jest formą prawną przedsiębiorstwa utworzonego przez jedną lub więcej osób, zaś w chwili wpisu do rejestru te same osoby prawne stają się ona podmiotem praw i obowiązków na podstawie przepisów Kodeksu Spółek Handlowych. Nie jest zatem zrozumiałe stwierdzenie Sądu, że Ł. K. kontynuując działalność rolniczą w ramach spółki nie ma możliwości podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, skoro jak widnieje w uzasadnieniu wyroku dokonywał zakupu materiału siewnego czy sprzętu. Kodeks Spółek Handlowych jak i pozostałe przepisy ustawy jasno określają możliwość założenia spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jako osoby prawnej przez dwóch wspólników posiadających ubezpieczenie społeczne. Rola apelującego w spółce z o.o. sprowadza się do roli zarządzającego, nie jest on w niej zatrudniony. Jeśli zatem w ocenie Sądu Ł. K. niewątpliwie prowadził działalność rolniczą, co kontynuuje do chwili obecnej, zaś konieczność założenia spółki sprowadza się wyłącznie do kwestii księgowej, to nie budzi wątpliwości fakt, że apelujący spełnia kryteria niezbędne do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Na wstępie wskazać należy, że postępowanie sądowe w sprawach dotyczących ubezpieczeń społecznych wszczynane jest w rezultacie odwołania wniesionego od decyzji organu rentowego. Ma więc ono charakter odwoławczy. Jego przedmiotem jest ocena zgodności z prawem - w aspekcie formalnym i materialnym - decyzji wydanej przez organ rentowy na wniosek ubezpieczonego lub z urzędu. Jest zatem postępowaniem kontrolnym. Badanie owej legalności decyzji i orzekanie o niej jest możliwe tylko przy uwzględnieniu stanu faktycznego i prawnego istniejącego w chwili wydawania decyzji. Postępowanie dowodowe przed sądem jest postępowaniem sprawdzającym, weryfikującym

ustalenia dokonane przez organ rentowy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 kwietnia 2008 r., II UK 267/07, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1999 r., II UZ 52/99, OSNP 2000 nr 15, poz. 601).

Sporne na etapie postępowania apelacyjnego było, czy prowadzenie działalności rolniczej w ramach spółki z o.o. przez Ł. K. jest podstawą do objęcia go ubezpieczeniem społecznym rolników. Przy tym, jak wskazano wyżej, z uwagi na charakter kontrolny postępowania sądowego, przedmiotem badania i rozstrzygnięcia Sądu II instancji mogła być wyłącznie kwestia podlegania przez apelującego tym ubezpieczeniom od lutego 2017 r. do daty wydania decyzji (18.10.2018r.).

Sąd Apelacyjny akceptuje jako prawidłowe ustalenia faktyczne Sądu I instancji, zgodnie z którymi Ł. K. w okresie od grudnia 2004 r. do 18.10.2018r. prowadził działalność rolniczą na posiadanych przez niego gruntach o powierzchni powyżej 1 ha przeliczeniowego, przy czym od lutego 2017 r. „w ramach” spółki z o.o. Fakt prowadzenia tej działalności w okresie od lutego 2017 r. do 18.10.2018r., potwierdzają jednoznacznie zgromadzone w sprawie dowody z dokumentów (protokół kontroli ARMiR z 20.09.2018 r., faktury za lata 2017 -2018 k. 45-58; zaświadczenie o zameldowaniu ubezpieczonego nieprzerwanie od kwietnia 1983 r. na terenie gospodarstwa, noty księgowe zobowiązujące do opłacania podatku rolnego i od nieruchomości za lata 2016-2019, faktury VAT za sprzedaż płodów rolnych k.69-78 a.s.) oraz z zeznań świadków A. K., R. K., a także zeznania ubezpieczonego. Dokonana przez Sąd Okręgowy ocena materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie nie narusza art. 233 § 1 kpc.

Okolicznością istotną dla rozstrzygnięcia, którą należało sprecyzować jest fakt, że w założonej przez Ł. K. i jego matkę R. K. dwuosobowej (...) „spółce z ograniczoną odpowiedzialnością (dalej też „Spółka”) ich udziały wynoszą odpowiednio: 51% apelujący, 49 % R. K. (odpis z KRS Spółki – k.38-43 a.s).

Stosownie do art. 5 ust 1 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U.2020.266 t.j. – dalej też „usus”), ubezpieczenie społeczne rolników, jeżeli nie podlegają oni obowiązkowi ubezpieczeń społecznych na podstawie ustawy, regulują odrębne przepisy. Tymi odrębnymi przepisami są przepisy ustawy z 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. Zgodnie z brzmieniem przepisów art. 7 ust 1 i art. 16 ust 3 usr, rolnik może podlegać ubezpieczeniu społecznemu z mocy ustawy tylko wówczas gdy nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu i nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty lub świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Takim tytułem, który co o zasady wyklucza podleganie przez rolnika ubezpieczeniom społecznym rolników jest wykonywanie przez niego pozarolniczej działalności gospodarczej. Wyjątek od tej zasady jest przewidziany w art. 5a usr, przy czym dotyczy on rolników, którzy prowadzą pozarolniczą działalność gospodarczą w rozumieniu art. 5a ust 10 usr., bądź którzy współpracują przy prowadzeniu takiej działalności. Wspólnicy spółek prawa handlowego nie są uważani za osoby prowadzące tego rodzaju działalność.

Zgodnie z brzmieniem art. 5a ust 1, ust 3 i ust 10 usr obowiązującym w dacie założenia Spółki (luty 2017 r.):

Ust 1. - Rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy nieprzerwanie przez co najmniej 3 lata, rozpocznie prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej lub rozpocznie współpracę przy prowadzeniu tej działalności, podlega nadal temu ubezpieczeniu w okresie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy prowadzeniu tej działalności, jeżeli spełnia jednocześnie następujące warunki: 1) złoży w Kasie oświadczenie o kontynuowaniu tego ubezpieczenia w terminie 14 dni od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy tej działalności; 2) jednocześnie nadal prowadzi działalność rolniczą lub stale pracuje w gospodarstwie rolnym, obejmującym obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego, lub w dziale specjalnym; 3) nie jest pracownikiem i nie pozostaje w stosunku służbowym; 4) nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych; 5) kwota należnego podatku dochodowego za poprzedni rok podatkowy od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej nie przekracza kwoty 2528 zł .

Ust 3. - Zaświadczenie albo oświadczenie, że nie została przekroczona kwota podatku dochodowego, o której mowa w ust. 1 pkt 5, rolnik lub domownik obowiązany jest złożyć w Kasie wraz z oświadczeniem, o którym mowa w ust. 1

pkt 1, chyba że ten rolnik lub domownik nie prowadził pozarolniczej działalności gospodarczej w poprzednim roku podatkowym.

Ust 10. - Za pozarolniczą działalność gospodarczą uważa się pozarolniczą działalność gospodarczą prowadzoną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez osoby fizyczne na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, z wyłączeniem wspólników spółek prawa handlowego oraz osób prowadzących działalność w zakresie wolnego zawodu:

1) w rozumieniu przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne;

2) z której przychody są przychodami z działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Z dniem 30.04.2018 r (Dz.U.2018.650 art. 21) przepis art. 5a ust 10 usr uzyskał następujące brzmienie - Za pozarolniczą działalność gospodarczą uważa się pozarolniczą działalność gospodarczą prowadzoną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez osoby fizyczne na podstawie przepisów ustawy z dnia 6.03.2018 r. - Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2019 r. poz. 1292 i 1495), z wyłączeniem wspólników spółek prawa handlowego oraz osób prowadzących działalność w zakresie wolnego zawodu: 1) w rozumieniu przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne; 2) z której przychody są przychodami z działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych.

W myśl przepisów art. 6 ust 1 pkt 5, art. 11 ust 2 i art. 12 ust 1 usus, osoba prowadząca pozarolniczą działalność podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu, a dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu. Wspólnik spółki z o.o. – co wynika z art. 8 ust 6 pkt 4 usus – jest uważany za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność tylko wówczas, gdy jest to jednoosobowa spółka z o.o. Stosownie bowiem do art. 8 ust 6 usus (w brzmieniu obowiązującym na dzień 01.02.2017 r.), za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się: 1) osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych; (od dnia 30.04.2018 r. pkt 1 brzmi - osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców lub innych przepisów szczególnych, z wyjątkiem ust. 6a); 2) twórcę i artystę; 3) osobę prowadzącą działalność w zakresie wolnego zawodu: a) w rozumieniu przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, b) z której przychody są przychodami z działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych; 4) wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz wspólników spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej; 5) osobę prowadzącą publiczną lub niepubliczną szkołę, inną formę wychowania przedszkolnego, placówkę lub ich zespół, na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 1148, z późn. zm.).

Reasumując, przepis art. 5a usr statuuje prawo wyboru systemu ubezpieczenia, ale dotyczy tylko tych rolników, którzy podejmują pozarolniczą działalność gospodarczą, a nie każdą działalność gospodarczą. Osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą wymienione są w art. 8 ust 6 usus. Z powołanych przepisów wynika zatem, że jeżeli spółka z o.o. ma dwóch lub więcej wspólników to żaden z nich nie jest uważany za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą, a co za tym idzie nie podlega ubezpieczeniom społecznym w systemie powszechnym (w ZUS). Posiadanie statusu wspólnika takiej spółki nie wyklucza zatem podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników. Wspólnik spółki z o.o., która posiada dwóch lub więcej wspólników, będący rolnikiem może zatem na zasadach określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym rolników, podlegać temu ubezpieczeniu.

Celem uzupełnienia rozważań przywołać można wykładnię zaprezentowaną w opracowaniu „Uwagi na tle regulacji dotyczących podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą oraz wspólników spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, autor dr. Konrad A. Politowicz (Ubezpieczenia w rolnictwie. Materiały i studia. Kwartalnik nr 55/56; wyd. KRUS Wa-wa 2015). W powołanej publikacji autor przekonująco wyjaśnia: „co do zasady – ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników umożliwia

łączenie pozostawania w ubezpieczeniu w KRUS osób prowadzących działalność rolniczą, które równolegle prowadzą pozarolniczą działalność gospodarczą, precyzując jednak, co należy dla jej potrzeb uznać za „pozarolniczą działalność gospodarczą” – jakie konkretnie jej formy organizacyjne. Zawarte w art. 5a ust. 10 usr wyłączenie „wspólników spółek prawa handlowego” powinno być zatem interpretowane zawężająco, zgodnie z założeniami art. 8 ust. 6 sus. (na co wskazuje także ścisłe powiązanie obu ustaw zawarte w art. 52 ust. 1 usr – konsolidujące system ubezpieczeń społecznych jako taki). Pośród kategorii „osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą” ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wymienia natomiast: wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz wspólników spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej. Jest to wobec tego węższe określenie niż wynikające wprost z zapisu art. 5a ust. 10 usr odczytanego w zw. z art. 1 § 2 k.s.h. – brak tu bowiem wspólników wieloosobowych spółek z o.o. Można to łatwo uzasadnić w świetle (..) przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. Otóż o ile wspólnicy każdej spółki z o.o. prowadzą w założeniu działalność zarobkową – chociaż podmiotem tej działalności (stroną nawiązywanych stosunków i zobowiązań) jest spółka jako osoba prawna – to jednak w przypadku spółki jednoosobowej, dochodzi do tak istotnego utożsamienia działalności jednego wspólnika i spółki, że ta forma zdecydowanie zasługuje tu na wyróżnienie na tle pozostałych spółek (wieloosobowych). Przyjmując powyższy punkt widzenia – łączący najpełniej zasady wykładni gramatycznej z systemową i teleologiczną – można uznać, że system prawa nie znajduje de lege lata przeszkód, aby rolnik, który nadal prowadzi działalność rolniczą i podlega z tego tytułu ubezpieczeniu w KRUS, był jednocześnie udziałowcem/wspólnikiem w wieloosobowej spółce z o.o., gdyż zgodnie z art. 5a ust. 1 w zw. z ust. 10 usr nie należy poczytywać takiego zaangażowania za prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej. Nie ma także znaczenia, jakie funkcje w ramach spółki taka osoba pełni, o ile nie realizuje kryterium „bycia pracownikiem lub pozostawania w stosunku służbowym”.

Ubezpieczony w spornym okresie był posiadaczem gospodarstwa rolnego obejmującego użytki rolne powyżej 1ha przeliczeniowego, prowadził w nim działalność rolniczą, nie miał ustalonego prawa do emerytury, renty i ustalonego prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych, co w myśl art. 7 ust 1 pkt 1 i art. 16 ust 1 pkt 1 i ust 3 usr skutkowało objęciem go z mocy prawa obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym rolników. Fakt, że był w tym okresie wspólnikiem dwuosobowej spółki z o.o. – jak wskazano wyżej – nie jest okolicznością wyłączającą go z tych ubezpieczeń. Przeciwnie stanowisko Sądu I instancji, nie poparte nota bene w tym zakresie argumentacją prawną, nie było prawidłowe.

Z powyższych przyczyn apelację ubezpieczonego należało uwzględnić, bowiem skutek naruszenia prawa materialnego przez Sąd Okręgowy zaskarżone rozstrzygnięcie było wadliwe. Dlatego, na mocy art. 386 § 1 kpc orzeczono jak w sentencji.

SSA Lucyna Ramlo SSA Alicja Podlewska SSA Michał Bober